

УДК 378.016 : 613
ORCID 0000-0003-1484-7918
ORCID 0000-0002-8767-1493
DOI: <https://doi.org/10.33989/2519-8254.2019.5.201344>

ФОРМУВАННЯ БАЗОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ОСНОВ ЗДОРОВ'Я

*Сергій Новописьменний
Наталія Дмитренко*

У статті проаналізовано особливості формування базових компетентностей й майбутніх учителів здоров'я в практиці вітчизняної та світової педагогічної науки. Обґрунтовано структуру та особливості формування здоров'язбережувальної компетентності. Визначено дослідницько-аналітичні, технологічні, організаційні та управлінські компетентності вчителя основ здоров'я. Базові компетентності майбутніх учителів основ здоров'я – це структурно класифіковані комплекси здатностей майбутніх учителів основ здоров'я застосовувати знання, уміння і навички якості особистості, які служать певною стандартизованою основою для відображення специфіки й забезпечення якості виконання професійних завдань учителя з основ здоров'я і орієнтують на освіту протягом життя. Базові компетентності майбутніх учителів основ здоров'я складаються із 4 груп компетентностей: стандартних (дослідницько-аналітичних, технологічних, організаційних, управлінських), інформаційно-комунікаційних, педагогічних та здоров'язбережувальних компетентностей. Під здоров'язбережувальними компетентностями будемо розуміти здатності: застосовувати знання та навички з медичних, педагогічних та психологічних методів впливу на педагогічний колектив та колектив вихованців; надавати долікарську допомогу під час раптових серцево-судинних захворювань та порушень діяльності дихальної системи; надавати долікарську допомогу під час кровотеч; надати долікарську допомогу під час травм опорно-рухового апарату; проводити профілактику поширення інфекційних хвороб; надавати долікарську допомогу в умовах епідемії ВІЛ; надавати рекомендації щодо ведення здорового способу життя; виконувати загальний класичний масаж; виконувати самомасаж; до саморегуляції. Проаналізовано особливості формування базових компетентностей майбутніх вчителів здоров'я в практиці вітчизняної та світової педагогічної науки. Визначено, що здоров'язбережувальна компетентність передбачає не тільки медично-валеологічну інформативність, але й застосування здобутих знань на практиці, володіння методиками зміцнення здоров'я й запобігання захворюванням. Перспективи подальших досліджень полягають у розробці методичних рекомендацій щодо формування базових компетентностей й майбутніх вчителів здоров'я.

Ключові слова: компетентність, компетентнісний підхід, базові компетентності, дослідницько-аналітичні, технологічні, організаційні та управлінські компетентності, здоров'язбережувальні компетентності.

Постановка проблеми. Учитель з основ здоров'я – це учитель, який здатний забезпечити формування в дітей та підлітків свідомої мотивації на здоровий спосіб життя, створювати належні умови для формування, збереження та зміцнення їх здоров'я, вирішувати конкретні проблеми і завдання професійної діяльності за умови оволодіння системою базових професійних компетентностей (Brookfield, 1986).

© С. Новописьменний, Н. Дмитренко, 2019

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема формування компетентностей майбутніх фахівців галузі здоров'я людини була предметом наукових досліджень цілого ряду авторів: Т. Є. Бондаренко (Бондаренко, 2012), Д. Є. Вороніна (Воронін, 2006), І. В. Іваній (2013), Н. Левінець (Левінець, 2014), О. В. Онопрієнка (Онопрієнка, 2009).

Мета статті – проаналізувати особливості формування базових компетентностей майбутніх учителів здоров'я в практиці вітчизняної та світової педагогічної науки.

Виклад основного матеріалу. На думку дослідника О. Онопрієнка, *базові компетентності* – це структурно класифіковані комплекси (знань, умінь, навичок і якостей особистості), які служать певною стандартизованою основою для відображення специфіки й забезпечення якості виконання завдань конкретного виду конструктивної діяльності людини (Онопрієнка, 2009).

Базові компетентності відображають специфіку педагогічної діяльності в межах вимог до системи освіти. Спеціальні компетентності, на думку А. Хуторського, відображають специфіку конкретної предметної й надпредметної сфери професійної діяльності. Для визначення змісту кожної із компетентностей необхідна структура, обумовлена їх спільними функціями та роллю в освіті (Хуторской, 2002).

Базові компетентності О. Онопрієнка пропонує класифікувати наступним чином: *предметно-теоретичні* – наявність стрункої системи наукових знань із фахових дисциплін; *інформаційно-дослідницькі* – уміння знаходити інформацію, систематизувати, узагальнювати її, уміння проводити експериментальні дослідження; *профільні* – глибоке володіння фаховими дисциплінами (методичні – уміння проводити заняття в різних вікових групах, рухові – володіння технікою виконання фізичних вправ, здоров'язберігальні – дотримання основних вимог здорового способу життя й знання передових технологій досягнення оздоровчого ефекту занять) (Онопрієнка, 2009).

Як зазначає Вало Хатмакер (*Walo Hutmacher*), базові компетентності *майбутніх учителів основ здоров'я* пов'язані з розв'язанням широкого кола соціальних, культурологічних, психологічних, фізіологічних та інших проблем і в широкому аспекті – це сукупність теоретичних знань, практичних умінь, досвіду, особистісних якостей учителя, діалектичний перебіг яких забезпечує ефективність та результативність педагогічної діяльності (Hutmacher, 1997).

Вітчизняні науковці М. Гриньова, М. Дутчак, О. Благій, М. Василенко, А. Вовканич, О. Жданова, О. Марченко, С. Страшко, Л. Сущенко стверджують, що згідно Освітньо-професійної програми бакалавра з галузі знань 01 Освіта / Педагогіка спеціальності 014 Середня освіта (Здоров'я людини) базовими компетентностями *Майбутніх учителів основ здоров'я* є: дослідницько-аналітичні, технологічні, організаційні та управлінські компетентності.

Дослідницько-аналітичні компетентності:

здатність аналізувати здоров'я як системну категорію.

здатність визначати перспективні шляхи управління здоров'ям.

здатність здійснювати аналіз програми для загальноосвітніх навчальних закладів з предмета «Основи здоров'я».

здатність оцінювати основні соціальні виклики щодо збереження здоров'я дітей та молоді з метою проведення профілактичної виховної роботи.

здатність визначати роль рухової активності для формування здорового способу життя та збереження й зміцнення здоров'я людини.

здатність до програмування занять з фізичної реабілітації.

здатність до проведення підготовчої роботи з проведення наукового дослідження з проблем професійного спрямування.

здатність до використання ефективних методів дослідження, аналізу результатів та оформлення звіту.

Технологічні компетентності:

здатність усвідомлювати особливості використання засобів та методів навчання школярів основ здоров'я, валеології, безпеки життєдіяльності та охорони праці.

здатність спонукати дітей та молодь до ведення здорового способу життя.

здатність оцінювати рівень індивідуального здоров'я.

здатність проводити моніторинг рівня здоров'я.

здатність надати долікарську допомогу під час раптових серцево-судинних захворювань та порушень діяльності дихальної системи.

здатність надавати долікарську допомогу під час кровотеч.

здатність надати долікарську допомогу під час травм опорно-рухового апарату.

здатність проводити профілактику поширення інфекційних хвороб.

здатність надавати долікарську допомогу в умовах епідемії ВІЛ.

здатність аналізувати спосіб життя особи та його вплив на здоров'я.

здатність надавати рекомендації щодо ведення здорового способу життя.

здатність пропагувати основні положення та принципи раціонального харчування.

здатність здійснювати оцінку та корекцію раціону харчування.

здатність пропагувати основні положення та принципи оптимальної рухової активності

здатність здійснювати оцінку та корекцію рівня рухової активності людини.

здатність до загальної орієнтації у застосуванні технологій оздоровчо-рекреаційної рухової активності.

здатність визначити загальні підходи до вибору необхідної методики застосування фізичних вправ для корекції стану здоров'я дітей та молоді, що не мають хронічних захворювань.

здатність виконувати загальний класичний масаж.

здатність виконувати самомасаж.

Організаційні компетентності:

здатність до організації навчально-виховного процесу та позаурочних видів діяльності.

здатність до організації навчально-виховного процесу з навчання основ здорового способу життя на основі педагогічних теорій.

здатність організовувати масові позакласні виховні заходи з оздоровчої проблематики.

Управлінські компетентності:

здатність підбирати адекватне ситуації управлінське рішення за формою та змістом.

здатність до розробки та реалізації управлінського рішення.

здатність організовувати діяльність шкільного колективу, використовуючи методи соціального-педагогічного менеджменту (Онопрієнко, 2009).

На нашу думку, перелік цих базових компетентностей доцільно доповнити інформаційно-комунікаційними компетентностями, оскільки в умовах інформаційного суспільства сучасні інформаційно-комунікаційні технології у поєднанні з освітніми стають ефективними засобами організації навчально-виховного процесу та самоосвіти будь-якого вчителя-предметника, і вчитель з основ здоров'я не є виключенням. Саме тому дуже важливою для майбутніх учителів основ здоров'я є здатність змінюватися, активно діяти, швидко приймати рішення, самовдосконалюватися, саморозвиватися впродовж усього життя інформаційно-комунікаційні технології та комп'ютер, стверджує О. Синчишина, реально стають незамінними помічниками учителя та слухача в опануванні інформаційними потоками, допомагають моделювати та ілюструвати процеси, явища, об'єкти та події (Синчишин, 2013).

В. Лебедева, В. Орлов, В. Панов зазначають, що Комісія Ради Європи визначила *блок інформаційно-комунікаційних компетентностей* серед базових. Вони передбачають оволодіння різноманітними інформаційними технологіями, вміннями здобувати, критично осмислювати і використовувати інформацію (Лебедев, 1996).

Вітчизняні вчені Н. Бібік, Л. Ващенко, О. Локшина, О. Овчарук теж розглядають інформаційно-комунікаційні компетентності як базові компетентності будь-якого вчителя-предметника і формулюють їх перелік:

здатність використовувати інформаційно-комунікаційні технології у навчанні й повсякденному житті;

здатність раціонально використовувати комп'ютер і комп'ютерні засоби в розв'язуванні завдань, які пов'язані з обробкою інформації, її пошуком, систематизацією, зберіганням, поданням й передаванням;

здатність будувати інформаційні моделі й досліджувати їх за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій;

здатність давати оцінку процесу й результатам технологічної діяльності.

Д. Андерсен, Н. Аллен, К. Косова, А. Семенов звертають увагу на те, що у рекомендаціях Агенції з підвищення кваліфікації вчителів Великобританії (*Teacher Training Agency*) *інформаційно-комунікаційні компетентності* вчителя характеризуються як знання:

коли і як використовувати інформаційно-комунікаційні технології для викладання свого предмета, і коли інформаційно-комунікаційні технології не потрібні;

як застосовувати інформаційно-комунікаційні технології в процесі навчанні всього класу;

як інформаційно-комунікаційні технології можуть допомогти у плануванні навчально-виховного процесу, підготовки до уроків, вибору й організації ресурсів інформаційно-комунікаційних технологій;

як оцінювати діяльність учнів під час роботи з інформаційно-комунікаційних технологій;

як за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій підвищувати свій професійний рівень, обмінюватися досвідом і спрощувати бюрократичні процедури.

К. Косова стверджує, що Міжнародне суспільство із застосування освітніх технологій (*International Society for Technology in Education, ISTE*) пропонує розуміти базові *інформаційно-комунікаційні компетентності* будь-якого вчителя-предметника так:

сприяти навчанню і творчості учнів за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій;

планувати з використанням цифрових технологій процес навчання, що має бути спрямований на індивідуальні особливості учнів, розвиток їхніх знань, умінь і навичок;

демонструвати знання, уміння і навички сучасного фахівця, у тому числі, з використанням інформаційно-комунікаційних технологій;

розуміти глобальні соціальні питання й загальнокультурні норми цифрового століття, відповідати цим нормам у професійній діяльності.

Отже, інформаційно-комунікаційні компетентності майбутніх учителів основ здоров'я передбачають:

здатність орієнтуватися в інформаційному просторі, отримувати інформацію та оперувати нею відповідно до власних потреб і вимог сучасного інформаційного суспільства.

здатність використовувати інформаційно-комунікаційні технології і для забезпечення навчально-виховного процесу створювати: текстові документи, таблиці, презентації, малюнки, ментальні карти, веб-квести і т.д.

здатність використовувати Інтернет-технології, бази даних, телеконференції, соціальні сервіси тощо;

здатність розробляти власні електронні навчально-методичні матеріали, дистанційні курси, адже саме вони відображають бачення вчителя щодо викладання конкретного предмета і дають можливість формувати базу педагогічного професійного досвіду, допомагають вчителю самовдосконалюватися і передавати досвід молодому поколінню й бути для нього наставником (Hutmacher, 1997);

здатність гармонійно поєднувати готові електронні навчально-методичні матеріали у своїй професійній діяльності;

здатність спілкуватися з учнями та колегами засобами Інтернету;

здатність здійснювати моніторинг, діагностування, тестування тощо засобами комп'ютерної техніки та Інтернету.

На думку Є. Мітюшової та О. Кміть, БК відображають готовність майбутніх учителів основ здоров'я до професійної педагогічної діяльності. До них відносяться педагогічна, психологічна, комунікативна, дослідницька, рефлексивна, творча, організаційно-проектувальна компетентності (Мітюшова).

А. Бондаренко та Т. Куріпка зазначають, що педагогічна компетентність майбутніх учителів основ здоров'я – це єдність його теоретичної та практичної готовності до здійснення педагогічної діяльності (Бондаренко, 2012).

О. Ходарченко до педагогічної компетентності вчителя відносить *предметну компетентність* (визначається як теоретична і практична готовність до викладання дисципліни: отримувати інформацію, аналізувати, узагальнювати і використовувати її для навчання; подавати навчальний матеріал у достатньому обсязі обґрунтовано, послідовно); *дидактична компетентність* (здатність визначати цілі навчального заняття й всього курсу дисципліни; будувати навчальний процес жваво, емоційно, цікаво; відбирати зміст і відповідне обладнання для проведення навчального заняття; викладати навчальний матеріал доступно, чітко, виразно, переконливо; розробляти дидактичний матеріал для навчального заняття); *методична компетентність* (виявляється у поінформованості з проблем інновацій в галузі освіти, використанні різноманітних освітніх технологій і засобів навчання, способах організації роботи учнів на уроці).

Аналіз наукових праць уможлиблює доповнити перелік базових компетентностей майбутніх учителів основ здоров'я *педагогічними компетентностями*, до яких віднесемо:

здатність майбутніх учителів основ здоров'я здійснювати педагогічну діяльність, педагогічний такт (природна здатність вчителя впливати на учнів)

здатність бути консультантом щодо змісту навчання, процесу навчання,

здатність розробляти програми,

здатність представляти інтереси навчального закладу та володіти мистецтвом вираження емоцій,

здатність змінити свої погляди на навчальний процес, розширити свої можливості як творчої особистості,

здатність до самоосвіти, до освіти протягом усього життя (The ISTE National Educational Technology Standards (NETS•T) and Performance Indicators for Teachers, 2008).

У нашому дослідженні ми пропонуємо переструктурувати технологічні компетентності майбутніх учителів основ здоров'я та виокремити здоров'язбережувальні компетентності і певні здатності віднести саме до них. Підставою виокремлення та включення здоров'язбережувальних компетентностей до базових компетентностей майбутніх учителів основ здоров'я є, на думку І. Василяшко, значимість здоров'я як загальнолюдської цінності, життєвого ресурсу, філософської категорії, які розкриваються при аналізі сутності здоров'я з використанням різних підходів – феноменологічного, онтологічного, гносеологічного, холістичного, детерміністського, герменевтичного.

І. Анохіна, Т. Бондаренко, Н. Тамарська розглядають здоров'язбережувальну компетентність як готовність самостійно вирішувати завдання, пов'язані з підтримкою, зміцненням та збереженням здоров'я, як свого, так і оточуючих (Бондаренко, 2012). Суть цих компетентностей полягає у проведенні профілактичних заходів і застосуванні здоров'язбережувальних технологій людьми, що знають закономірності процесу здоров'язбереження.

За Д. Вороніним, *здоров'язбережувальна* компетентність передбачає не тільки медично-валеологічну інформативність, але й застосування здобутих знань на практиці, влодіння методиками зміцнення здоров'я й запобігання захворюванням. Формування спрямованості мислення на збереження й зміцнення здоров'я – невід'ємний компонент *здоров'язбережувальної* компетентності майбутніх учителів основ здоров'я (Воронін, 2006).

Здоров'язбережувальну компетентність майбутніх учителів основ здоров'я необхідно розглядати, стверджує І. Іваній, як базову, надпредметну компетентність, як здатність здійснювати складні поліфункціональні, поліпредметні, культуро-доцільні види діяльності, ефективно розв'язувати широкий спектр проблем формування, збереження і зміцнення здоров'я та організації здорового способу життя, пов'язаних як з професійною так і суспільною діяльністю (Іваній, 2013).

Отже, під *здоров'язбережувальними компетентностями* будемо розуміти здатності: застосовувати знання та навички з медичних, педагогічних та психологічних методів впливу на педагогічний колектив та колектив вихованців.

надати долікарську допомогу під час раптових серцево-судинних захворювань та порушень діяльності дихальної системи.

надавати долікарську допомогу під час кровотеч.

надати долікарську допомогу під час травм опорно-рухового апарату.

проводити профілактику поширення інфекційних хвороб.

надавати долікарську допомогу в умовах епідемії ВІЛ.

надавати рекомендації щодо ведення здорового способу життя.

виконувати загальний класичний масаж.

виконувати самомасаж.

до саморегуляції.

До *технологічних компетентностей* віднесемо здатності:

усвідомлювати особливості використання засобів та методів навчання школярів основ здоров'я, валеології, БЖД та охорони праці.

спонукати дітей та молодь до ведення здорового способу життя.

оцінювати рівень індивідуального здоров'я.

проводити моніторинг рівня здоров'я.

аналізувати спосіб життя особи та його вплив на здоров'я.

пропагувати основні положення та принципи раціонального харчування.

здійснювати оцінку та корекцію раціону харчування.

пропагувати основні положення та принципи оптимальної рухової активності

здійснювати оцінку та корекцію рівня рухової активності людини.

до загальної орієнтації у застосуванні технологій оздоровчо-рекреаційної рухової активності.

визначити загальні підходи до вибору необхідної методики застосування фізичних вправ для корекції стану здоров'я дітей та молоді, що не мають хронічних захворювань (Левінець, 2014).

Отже, у нашому дослідженні, *базові компетентності* майбутніх учителів основ здоров'я – це *структурно класифіковані комплекси здатностей* майбутніх учителів основ здоров'я застосовувати знання, уміння і навички якості особистості, які служать певною стандартизованою основою для відображення специфіки й забезпечення якості виконання професійних завдань учителя з основ здоров'я і орієнтують на освіту протягом життя.

Базові компетентності майбутніх учителів основ здоров'я складаються із 4 груп компетентностей: стандартних (дослідницько-аналітичних, технологічних, організаційних, управлінських), інформаційно-комунікаційних, педагогічних та здоров'язбережувальних компетентностей.

Варто особливо відзначити, що інформаційно-комунікаційні компетентності уможливають майбутніх учителів основ здоров'я орієнтуватися на освіту протягом життя – сучасну концепцію навчання як основу для нових освітніх політик, сприятливих до очікування постійно зростаючої кількості все більш диверсифікованих потреб кожного індивідуума, запропоновану Європейським Парламентом і Радою Європи.

Висновки. Проаналізовано особливості формування базових компетентностей майбутніх вчителів здоров'я в практиці вітчизняної та світової педагогічної науки. Визначено, що здоров'язбережувальна компетентність передбачає не тільки медично-валеологічну інформативність, але й застосування здобутих знань на практиці, володіння методиками зміцнення здоров'я й запобігання захворюванням. Перспективи подальших досліджень полягають у розробці методичних рекомендацій щодо формування базових компетентностей майбутніх учителів здоров'я.

ЛІТЕРАТУРА

- Бондаренко, Т. С. (2012). Визначення структури здоров'язберігаючої компетентності майбутніх вчителів біології. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*, 1(19), 214-223.
- Воронін, Д. Є. (2006). Здоров'язберігаюча компетентність студента в соціально-педагогічному аспекті. *Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту*, 2, 25-28.
- Семенов, А. Л., Аллен, Н., & Андерсен, Д. (2005). *Информационные и коммуникационные технологии в подготовке преподавателей. Руководство по планированию* (А. Л. Семенова, Ред.). Division of Higher Education, ЮНЕСКО.
- Іваній, І. В. (2013). Характеристика сутності здоров'язберігаючої компетентності вчителя фізичної культури. *Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту*, 3, 18-22.
- Косова, К. О. (2010). Тифлоінформаційні компетентності сучасного вчителя початкових класів. *Інформаційні технології і засоби навчання*, 5(19). Взято з <http://www.ime.edu-ua.net/em19/emg.html>.
- Лебедева, В. П., Орлова В. А., & Панов В. И. (1996). Психодиагностические аспекты развивающего образования. *Педагогика*, 6, 25-30.
- Левінець, Н. (2014). Здоров'язбережувальна компетентність сучасного вихователя як важлива складова професійної готовності. *Вісник Інституту розвитку дитини. Серія: Філософія, педагогіка, психологія*, 36, 88-94.
- Митюшова, Е. С. (2010). *Формирование профессиональной компетентности учителя английского языка дошкольных учреждений*. (Автореф. дисс. канд. пед. наук). Новосибирский государственный педагогический университет, Новосибирск.
- Онопрієнко, О. В. (2009). *Формування базових професійних компетентностей майбутнього вчителя фізичної культури у процесі вивчення фахових дисциплін*. (Автореф. дис. канд. пед. наук). Черкаський національний університет імені Б. Хмельницького, Черкаси.
- Сенько, Ю. В. (2002). *Гуманітарні основи педагогічної освіти*. Київ: Вища школа.
- Синчишина, О. А. (2013). Формування інноваційної компетентності вчителів-предметників ВНЗ. *Інноваційна економіка*, 5, 315-318.
- Хуторской, А. В. (2002). Ключевые компетенции как компонент личностно-ориентированной парадигмы образования. В Ю. И. Дик & А. В. Хуторской (Ред.), *Ученик в обновляющейся школе*. Москва: ИОСО РАО.
- Brookfield, S. D. (1986). *Understanding and facilitating adult learning*. San Francisco: JosseyBass.
- Hutmacher, W. (1996, March). Key competencies for Europe. In *Council for Cultural Cooperation (CDCC). Secondary Education for Europe: Report of the Symposium* (pp. 8-17). Strasburg.
- Lifelong Learning in the Global Knowledge Economy: Challenges for Developing Countries*. (2003). Washington, D. C. The World Bank. Retrieved from http://siteresources.worldbank.org/INTLL/Resources/Lifelong-Learning-in-the-Global-KnowledgeEconomy/lifelonglearning_GKE.pdf.
- The ISTE National Educational Technology Standards (NETS•T) and Performance Indicators for Teachers*. (2008). Retrieved from http://www.iste.org/Content/NavigationMenu/NETS/ForTeachers/2008Standards/NETS_T_Standards_Final.pdf.

REFERENCES

- Bondarenko, T. Ye. (2012). Vyznachennia struktury zdorov'iazberihaiuchoi kompetentnosti maibutnix vchyteliv biolohii [Determining the health competency structure of future biology teachers]. *Pedagogical sciences: theory, history, innovative technologies*, 1(19), 214-223 [in Ukrainian].
- Voronin, D. Ye. (2006). Zdorov'iazberihaiucha kompetentnist studenta v sotsialno-pedahohichnomu aspekti [Health-saving competence of the student in social and pedagogical aspect]. *Pedagogics, psychology, medical-biological problems of physical training and sports*, 2, 25-28 [in Ukrainian].

- Semenov, A. L., Allen, N., & Andersen, D. (2005). *Informatcionnye i kommunikacionnye tekhnologii v podgotovke prepodavatelei. Rukovodstvo po planirovaniu [Information and communication technologies in teacher training. Planning guide]* (A. L. Semenova, Ed.). Division of Higher Education, IuNESKO [in Russian].
- Ivanii, I. V. (2013). Kharakterystyka sutnosti zdorov'iazberihaiuchoi kompetentnosti vchytelia fizychnoi kultury [Characterization of the essence of the health-saving competence of a physical education teacher]. *Pedagogics, psychology, medical-biological problems of physical training and sports*, 3, 18-22 [in Ukrainian].
- Kosova, K. O. (2010). Tyfloinformatiini kompetentnosti suchasnoho vchytelia pochatkovykh klasiv. *Informatiini tekhnologii i zasoby navchannia [Information technology and training tools]*, 5(19). Retrieved from <http://www.ime.edu-ua.net/em19/emg.html> [in Ukrainian].
- Lebedeva, V. P., Orlova V. A., & Panov V. I. (1996). Psikhodiagnosticheskie aspekty razvivaiushchego obrazovaniia [Psychodiagnostic aspects of developmental education]. *Pedagogika [Pedagogy]*, 6, 25-30 [in Russian].
- Levinets, N. (2014). Zdorov'iazberezhuvalna kompetentnist suchasnoho vykhovatel'ia yak vazhlyva skladova profesiinoi hotovnosti [Healthy competence of the modern caregiver as an important component of professional readiness]. *Visnyk Instytutu rozvytku dytyny. Seriya: Filosofiia, pedahohika, psykhohiia [Bulletin of the Institute for Child Development. Series: Philosophy, Pedagogy, Psychology]*, 36, 88-94 [in Ukrainian].
- Mitiushova, E. S. (2010). *Formirovanie professionalnoi kompetentnosti uchitel'ia angliiskogo iazyka doskolnykh uchrezhdenii [Formation of professional competence of pre-school English teachers]*. (Extended abstract of PhD. diss.). Novosibirskii gosudarstvennyi pedagogicheskii universitet, Novosibirsk [in Russian].
- Onopriienko, O. V. (2009). *Formuvannia bazovykh profesiinykh kompetentnostei maibutnoho vchytelia fizychnoi kultury u protsesi vyvchennia fakhovykh dystsyplin [Formation of basic professional competences of the future physical education teacher in the process of studying professional disciplines]*. (Extended abstract of PhD. diss.). Cherkaskyi natsionalnyi universytet imeni B. Khmelnytskoho, Cherkasy [in Ukrainian].
- Senko, Yu. V. (2002). *Humanitarni osnovy pedahohichnoi osvity*. Kyiv: Vyscha shkola.
- Synchshyna, O. A. (2013). Formuvannia innovatsiinoi kompetentnosti vchyteliv-predmetnykiv VNZ [Humanitarian foundations of pedagogical education]. *Innovative Economy*, 5, 315-318 [in Ukrainian].
- Khutorskoi, A. V. (2002). Kliuchevye kompetentcii kak komponent lichnostno-orientirovannoi paradigmy obrazovaniia [Key competencies as a component of the personality-oriented education paradigm]. In Iu. I. Dik & A. V. Khutorskoi (Eds.), *Uchenik v obnovliaiushcheis shkole [Pupil in a renovating school]*. Moskva: IOSO RAO [in Russian].

S. NOVOPYSMENNYI, N. DMYTRENKO

FORMATION OF BASIC COMPETENCES OF FUTURE TEACHERS OF COURSE "FUNDAMENTALS OF HEALTH CARE"

The peculiarities of formation of basic competences of future teachers of educational course "Fundamentals of Health Care" in practice of national and world pedagogical science are analysed in the article. The structure and peculiarities of formation of health care competence are substantiated. The research-analytical, technological, organizational and managerial competences of the teacher of educational course "Fundamentals of Health Care" are defined. The basic competences of future teachers of educational course "Fundamentals of Health Care" are the structurally classified complexes of the abilities of future health care teachers to apply knowledge, skills and personality qualities that serve as a standardized basis for reflecting the specifics and quality assurance of such teachers' professional tasks and orient on lifelong learning. The basic competences of future teachers of educational course "Fundamentals of Health Care" consist of 4 groups of competences: standard (research-analytical, technological, organizational, managerial), information and communication, pedagogical and health care competences. Health care competences will mean: the ability to apply knowledge and skills of medical, pedagogical and psychological methods of influence to pedagogical staff and pupils; to provide pre-hospital care for sudden cardiovascular diseases and respiratory disorders; to implement medical aid during bleeding; to give medical aid during injuries of the musculoskeletal system; to prevent the spread of infectious diseases; to organize preliminary examination on conditions of HIV epidemic; to offer advice on healthy lifestyle; to perform general classical massage; to perform self-massage; to self-regulation. The peculiarities of future teachers' basic competences formation via the course of "Fundamentals of Health Care" in the practice of national and world pedagogical science are analysed. It is determined that health care competence involves not only medical and healthy lifestyle information, but also the application of the acquired knowledge in practice, the possession of techniques for health strengthening and preventing of diseases. The prospects of further research lie in development of methodological recommendations for the formation of basic competences and future teachers of educational course "Fundamentals of Health Care".

Keywords: competence, competence approach, basic competences, research-analytical, technological, organizational and managerial competences, health care competences

Надійшла до редакції 12.08.2019 р.